

4

ODDÍL ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ BERGMANN

OD NĚMECKÉHO NAPADENÍ SOVĚTSKÉHO SVAZU V ČERVNU 1941 do vytvoření Gruzínské legie v červnu 1943 neměli gruzínští zajatci či emigranti po dva roky mnoho příležitostí, aby se zapojili do války proti stalinskému režimu. Z velké části tomu tak bylo proto, že Němci odmítali myšlenku vyzbrojování bývalých sovětských vojáků a Hitler byl pevně přesvědčen, že se jedná většinou o podlidi, *Untermenschen*, jimž není radno důvěřovat.

Na okraji hlavních struktur nacistické válečné mašinerie, v Abwehru, tj. vojenské zpravodajské službě vrchního velitelství ozbrojených sil, se však zrodil plán, podle něhož měla část zajatých sovětských vojáků a mužů z emigrantských kruhů dostat možnost sehrát ve válce svou úlohu. Na 400 zajatých rudoarmějců pocházejících z Kavkazu bylo v říjnu 1941 propuštěno z táborů, kde strádali na pokraji smrti. Byli umístěni do vesnic v okolí, kde měli znovu nabrat síly. Po několika týdnech byli převezeni do výcvikového tábora u obce Strans (nyní Pstráže) v blízkosti Neuhammeru ve Slezsku. Zde byl vytvořen oddíl zvláštního určení Bergmann, který působil v sestavě pluku Brandenburg.

Pluk Brandenburg byl elitní jednotkou. Jeho příslušníci hráli stěžejní roli při vpádu do Sovětského svazu a dalších zemí, přičemž vždy postupovali před pravidelnou armádou a prováděli sabotážní akce. Jednalo se o výtečně vycvičené vojáky, kteří často plynně hovořili cizími jazyky a byli schopni operovat hluboko v zázemí nepřítele. Jednotka se pyšnila vysokými vyznamenáními a jako pluk zvláštního určení sloužila až do září 1944, kdy byla začleněna do pravidelné armády.

K původní skupině zajatců se v táboře u Stransu v průběhu několika dalších měsíců připojily další skupiny bývalých zajatců včetně hloučku „menševiků“, jimž velel poručík Šaliko (Šalva) Okropiridze.

Do nově sestaveného oddílu Bergmann se nehlásili jen sovětští zajatci. Do jeho řad vstoupilo i na 130 gruzínských emigrantů. Mnozí z nich předtím sloužili ve francouzské armádě, protože Francie byla zemí, kde našlo útočiště mnoho gruzínských utečenců a sídlila zde i jejich exilová vláda. Velel jim poručík Ciklauri, později poručík Gabliani, a jejich jednotka se nazývala „Tamar-2“. Tato zvláštní jednotka měla být elitním nacistickým útvarem, ale později v ní začalo docházet k dezercím, takže ji Němci přestali považovat za spolehlivou.

Sestavení oddílu o síle praporu, v němž zpočátku sloužilo 800 mužů, poskytlo Gruzíncům a dalším kavkazským národům první příležitost pozvednout zbraň proti Sovětskému svazu.¹⁾

Němci se oddávali představě, že Gruzínci a další, kdo vstoupili do řad tohoto praporu, tak učinili z ideologických motivů, že doufají v německé vítězství ve válce, které povede k osvobození jejich vlasti od sovětské nadvlády. Těžko se ale dá pochybovat o tom, že významným motivem byl i hlad. Zatímco sovětští zajatci v německých táborech většinu času hladověli, dostávali dobrovolníci v praporu Bergmann jídlo několikrát denně, a to včetně teplé stravy. Podle jednoho